Bilaga 2

Kulturreservatet Äskhult

Skötselplan

Innehåll:

		Sid.
Beskrivning av reservatet		2
	Administrativa data	2
	Syfte med reservatet	2
	Beskrivning	2
	Referenser	3
Allmänna riktlinjer för vård och förvaltning		4
Skötselområden. Beskrivning, mål och åtgärder		4
1	Byggnader och bytomt	4
2	Inägomarken	5
3	Kalvhagen	6
4	Utmarken	7
5	Stengärdesgårdar	8
6	Anordningar för besökare och publik verksamhet	9
7	Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	10

Bilagor:

A Karta 1. Skötselområden på ortofotokarta
B Karta 2. Skötselområden på ekonomisk karta
C Byggnadsvårdsplan, upprättad 1999
D Storskifteskarta 1825
E Karta över fossilt odlingslandskap i Äskhult
F Laga skifteskarta 1864-65

Beskrivning av reservatet

Administrativa data

Bilaga 2 till Länsstyrelsen Hallands beslut 2004-06-21, dnr 435-1976-04.

Kulturreservatet omfattar fastigheterna Äskhult 1:2, 1:4, 1:5 och 1:11 i Förlanda socken, Kungsbacka kommun. Arealen är ca 135 hektar.

Ägare	Västkuststiftelsen
Kulturreservatets förvaltare	Västkuststiftelsen

Till denna skötselplan hör två kartor över reservatets skötselområden. Övriga administrativa data återges i ovanstående beslut.

Syfte med reservatet

Syftet med kulturreservatet är att bevara Äskhults by, en för landet unik kulturhistorisk helhetsmiljö, samt att återskapa och levandegöra ett kulturlandskap med bebyggelse, bytomt, inägor och utmark som det gestaltade sig strax före den agrara revolutionen och storskiftet 1825-27. Målet ska vara att så långt möjligt restaurera hävdformer, markanvändning och fredningssytem för tiden före den agrara revolutionen och därmed åstadkomma en agrarhistorisk helhet med stora krav på äkthet. Vid restaureringen ska hänsyn tas till kulturhistoriska element från andra tidsperioder av särskilt intresse.

Den övergripande inriktningen på skötseln är att:

- bevara och underhålla Äskhults byggnader och bytomt i enlighet med föreskrifterna i beslutet om byggnadsminne och i enlighet med syftet ovan

- restaurera de hävdformer, markanvändning och fredningssytem som fanns här strax före den agrara revolutionen och storskiftet 1825-27

- genom pedagogisk verksamhet ge besökaren en helhetsupplevelse av livet i en bondby under tidigt 1800-tal. Verksamheten ska anpassas på ett varsamt sätt med hänsyn till de kulturhistoriska värdena

- främja forskning och kunskapsuppbyggnad om det äldre kulturlandskapet och om hur man levde och försörjde sig i det gamla bondesamhället.

Beskrivning

Äskhults by med omgivande marker är av riksintresse för kulturmiljövården (KN 11). Gårdarna med omgivande tomtmark avsattes som byggnadsminne 1981-10-02 enligt den äldre lagen om byggnadsminnen, numera kulturminneslagen. Dessutom avsattes 1997-03-21 ett större område kring byn med stöd av 7 § naturvårdslagen som naturreservat med syftet att ”bevara en för landet unik kulturhistorisk miljö, samt att återskapa och levandegöra ett

kulturlandskap, som det gestaltade sig vid tiden före skiftena samt att främja forskning och kunskapsförmedling om det äldre kulturlandskapet".

Äskhults by är unik genom att bebyggelsen bevarats samlad då ingen av de fyra gårdarna flyttades i samband med 1800-talets storskifte och laga skifte av byns marker. Bebyggelsen är ålderdomlig och bevarar en 1700-1800-talskaraktär med tät bebyggelse samlad kring ett bytorg.

Markerna kring bebyggelsen har skiftats och är delvis präglade av ett sentida jord- och skogsbruk, medan andra delar lämnats att växa igen när den tidigare hävden upphört. I samband med att området 1997 avsattes som naturreservat inleddes ett storskaligt arbete för att återskapa ett äldre kulturlandskap på hela den mark kring byn som förr brukades av de fyra gårdarna och en bonde har anställts för att bruka markerna med äldre brukningsmetoder.

Västkuststiftelsen är markägare till byggnader och mark, som förvärvades 1996. med bidrag från Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket. Stiftelsen Äskhults by arrenderar byggnader och bytomt och har enligt stadgarna till uppgift att *"förvalta och som kulturminne bevara Äskhults gamla by med tillhörande byggnader och inventarier samt att tillse, att dessa hålles tillgängliga för allmänhet, organisationer och institutioner för besök och studier"*.

Äskhults by har även uppmärksammats av naturvården som ett värdefullt odlingslandskap, men det är de kulturhistoriska värdena som är mest framträdande. I markerna är fyra nationellt rödlistade arter kända, nämligen åkerkulla (missgynnad), mindre hackspett (sårbar), silverlav (missgynnad), mussellav (missgynnad) och skuggmossa (missgynnad). Åkerkullan är ett åkerogräs som har gynnats av de åkerrestaureringar som hittills gjorts medan skuggmossan som växer i en mindre alsumpskog i Kalvhagens västra del förmodligen är den art som får svårast att klara av restaureringsarbetena och kommer att missgynnas av att hagen glesas ut och att betet återupptas. Några regionalt intressanta arter är också kända, nämligen brun nållav och sotlav som växer på äldre virke i byggnaderna, kransramsen som finns på flera ställen i ängarna och i Kalvhagen, slanklaven som växer på en berghäll i Kalvhagens västra del, glansfläcken som växer på äldre ekar i Kalvhagen och trädlärkan som sedan några år tillbaka häckar på den restaurerade ljungheden norr om inägorna

Referenser

Andersson, Martin och Tollin, Clas. 2000 (arbetsmaterial). Underlag för rekonstruktion av Äskhults historiska åkermark.

Ekeland, Kelvin, Höglin, Stefan och Jönsson, Bosse. 1993. Äskhults gamla by. Länsstyrelsens meddelande 1993:16.

Kungsbacka kommun. 2002. Vision Äskhult. Strategi- och utvecklingsprogram för Äskhults by 2002-2010. Utarbetad i samarbete med Länsstyrelsen Halland och Västkuststiftelsen.

Larsson, Stig R. 1993. Äskhult. 1700-talsbyn i Halland och dess sista invånare. Stiftelsen Äskhults Gamla By.

Nyman-Nilsson, Maria. 1995. Äskhults gamla by. Gårdsmiljöer, mullbänkar, kålgårdar och trädgårdar. Länsstyrelsens meddelande 1995:15.

Öhman, Staffan. Opublicerad. Glimtar ur Äskhults historia. Sammanfattning efter en studiecirkel i Vuxenskolans regi.

Öhman, Staffan. Opublicerad. Historien om Swenslyckan i Äskhult.

Äldre lantmäterikartor

Storskifte på utmark 1798-99 (Lantmäteriet i Halmstad, Förlanda akt nr 19)
Storskifte på inägor 1825-27 (LMV M15:37:1)
Laga skifte 1864-67 (Lantmäteriet i Halmstad, Förlanda akt nr 39)

Allmänna riktlinjer för vård och förvaltning

Skötselråd
Ett särskilt skötselråd ska finnas för Äskhult. Skötselrådet ska inom ramen för tillgängliga ekonomiska medel årligen fastställa de åtgärder som ska utföras. Vid behov beslutas om nödvändiga utredningsuppdrag. I skötselrådet ska ingå representanter för Västkuststiftelsen, Stiftelsen Äskhults Gamla By, Kungsbacka kommun, Länsmuseet Varberg samt Länsstyrelsens enheter för kulturmiljövård och naturvård. Ytterligare ledamöter kan adjungeras vid behov. Protokollförda sammanträden ska hållas minst två gånger per kalenderår.

Vårdplaner, utredningar och expertmedverkan
Det finns ännu många frågetecken att räta ut när det gäller markernas utseende, brukningsformer, redskap etc. i Äskhult före agrara revolutionen och hur de element av mer sentida ursprung som finns i området ska hanteras (tas bort eller bevaras och vårdas).

Under restaureringsarbetet ska en kontinuerlig kunskapsuppbyggnad ske så att arbetet kan utföras med en hög kvalitet. I första hand ska eftersträvas att restaurera och hävda markerna så som tidigare skett i Äskhult. Saknas uppgifter och kunskaper om detta ska kunskaper i första hand sökas i trakten. Schablonbilder ska så långt möjligt undvikas. För att uppnå detta är det viktigt med en fortlöpande medverkan av experter inom olika ämnesområden och för vissa områden krävs att mer detaljerade utredningar eller vårdplaner tas fram. Skötselrådet beslutar i vilken form denna expertmedverkan ska ske och vilka detaljerade vårdplaner som ska utarbetas samt godkänner vårdplanerna som underlag för det fortsatta arbetet. Vårdplaner som i dagsläget är särskilt angelägna är en plan för skötsel av bytomt (med kålgårdar och mullbänkar), en plan för förekomst och skötsel av vedväxter i åker, äng och utmark (hamling, stubbskottsbruk, ristäkt, uppkvistning etc.) samt en plan för utformning och underhåll av hägnader.

Verksamhetens äkthet
I linje med ambitionerna att levandegöra miljön är det viktigt med en hög ambition när det gäller verksamhetens äkthet även utöver själva restaureringen av kulturlandskapet. Här bör finnas traditionella lantraser, tidsenliga redskap, ängshö i ladorna etc. I hävden av markerna bör även i så stor utsträckning det är möjligt ingå att åkrar brukas på traditionellt sätt med tidsenliga redskap och dragdjur, säden torkas på traditionellt sätt, höet volmas etc.

Under den resurskrävande restaureringsfasen som pågår kan det vara svårt att leva upp till dessa ambitioner vad gäller äktheten, men i takt med att markerna kommer i god hävd ska denna ges ökad prioritet.

Skötselområden. Beskrivning, mål och åtgärder.

1 Byggnader och bytomt

Äskhults bebyggelse är ålderdomlig och bevarar en tidig 1800-talskaraktär med en tät gårdsbebyggelse samlad kring ett bytorg. Bebyggelsen utgörs idag av fyra gårdar i ursprungligt läge, med totalt elva byggnader. Tre av manhusen, Göttas, Derras och Bengts, är framkammarstugor uppförda under 1700- och 1800-talen. Det fjärde manhuset, Jönsas, flyttades till byn 1970 från Timmerås i samma socken (Förlanda) efter att det tidigare huset på

platsen förstörts i en eldsvåda. Jönsas manhus är en högloftsstuga, vanlig för tiden före 1800-talet. Byn hade 1890 ett 40-tal invånare och var bebodd och brukad in på 1960-talet. Idag används Bengts manhus för kaféverksamhet, Derras manhus disponeras av den anställda personalen medan övriga byggnader används för den publika verksamheten och i samband med skötseln av markerna.

I miljön närmast bebyggelsen ingår även mullbänkar, kålgårdar, fruktträd, prydnadsbuskar, humlestänger, hamlade askar, stensatta gårdsplaner, mindre ängspartier m.m.

Kvalitetsmål
Byggnaderna är väl underhållna och bytomten vårdas på ett sådant sätt att de kulturhistoriska värdena är bevarade och levandegörs. Bytomten med kålgårdar, mullbänkar, fruktträd med mera sköts i enlighet med en särskild vårdplan med huvudinriktning på tiden före storskiftet. I vårdplanen preciseras även vilka mer sentida inslag som har ett sådant värde att de ska bevaras och vårdas samt vilka som ska tas bort.

Skötselåtgärder
Byggnaderna ska underhållas enligt byggnadsvårdsplanen, bilaga C. Bytomten i övrigt ska skötas i enlighet med en särskild vårdplan och hävden av bytomtens gräsytor och ängspartier ska ske på traditionellt sätt (lie och mule).

Övriga åtgärder
En särskild vårdplan för bytomten, enligt riktlinjer i kvalitetsmålen, tas fram snarast möjligt, senast under 2005.

2 Inägomarken

Omfattar hela Äskhults inägomark (åkergärde) med dess åkrar och ängar. Åkermarken ligger samlad uppe på moränryggens (en s. k. drumlin) krön närmast bebyggelsen. Åkrarna var tidigare uppdelade i långsmala tegar eller flikiga åkerlappar åtskilda av stensträngar, terrasskanter och ängsremsor och de innehöll talrika jordfasta stenar och odlingsrösen. De undersökningar som gjorts i samband med restaurering av delar av Äskhults historiska åkermark har tydligt visat att här fanns en ännu mer småskalig struktur än den som redovisas på storskifteskartan från 1825 (bilaga D). Grunddragen i åkrarnas struktur framgår av kartan men teggränser med stensträngar m.m. har inte alltid ritats ut.

I de lägre delarna, nedanför åkrarna, fanns i norr och söder blöta sidvallsängar med källflöden och mindre bäckar. I ängar och åkerkanter fanns rikligt med vedväxter, bland annat ek och hassel på torrare marker och klibbal och björk på blötare marker. Det finns inte några kända historiska uppgifter om att hamlade träd förekom i Äskhult, däremot är det uppenbart att ängarna även hade en viktig funktion för att producera klenvirke (ved m.m.) som skördades genom stubbskottsbruk och uppkvistning av lövträd.

I anslutning till parkeringsplatsen i söder ligger Swenslyckan, som tillhörde Äskhults inägor men omgavs av en egen stenmur och avskildes från de övriga inägorna genom en fägata kantad av stenmurar. Swenslyckan nämns redan 1715 i ett tingsprotokoll och i storskifteshandlingarna 1925-27 kallas den ”Löckan” och utgjordes av fyra mindre åkrar omgivna av ängsmark. Lyckans östra del används idag som parkeringsplats och i centrala delen finns en rastplats med vindskydd invid Hallandsleden.

Stora delar av åkermarken har brukats med moderna metoder före 1997 och mycket sten har tagits bort från åkrarna medan huvuddelen av ängsmarken under det senaste seklet vuxit igen till täta lövskogar. Restaurering av åker- och ängsmarker påbörjades i större skala 1996, i samband med att området avsattes som naturreservat. Spridda restbestånd av den forna ängsfloran finns kvar här och där i markerna och det finns även åkrar som inte varit modernt brukade.

Genom inägomarken till utmarken norr om byn går en modern skogsväg byggd kring 1970. Vägen går på en vägbank och kantas av ett dike. I samband med vägbygget togs delar av fägatan Svinagatan bort längst i norr, närmast Svinsjön.

Kvalitetsmål

Sett i ett längre tidsperspektiv är kvalitetsmålet att hela Äskhults inägomark är restaurerad och hävdas på ett sätt som har en god överensstämmelse med förhållandena innan den agrara revolutionen genomförts i området (huvuddragen för detta framgår av storskifteskartan från 1825).

Under restaureringsfasen, som sträcker sig 15-20 år framåt i tiden, ska följande kvalitetsmål gälla:

Inägomarken är genom årliga restaureringsinsatser alltmer lik den inägomark som fanns här före 1825, både vad gäller hävdformer och utseende.

Den restaurerade åkern brukas i ensäde med spånadslin, korn, havre och blandkorn som huvudgrödor, men även andra grödor som förekom här vid den tiden ingår, såsom vårråg. Gödsling sker ej så länge åkermarkens näringsinnehåll överstiger det som kan förväntas ha förekommit i dessa trakter före agrara revolutionen. När åkrarna utmagrats tillräckligt sker gödsling på traditionellt sätt med låga givor kreatursgödsel och även möjligheterna till röjgödsling utnyttjas genom avverkning på traditionellt sätt i busk-och trädvegetation kring åkrarna.

Ett tidsenligt brukande sker på delar av de restaurerade åkrarna och ängarna medan övriga delar av inägomarken brukas med redskap/maskiner som påverkar markerna på ett liknande sätt som de traditionella redskapen. De delar av inägomarken som ännu inte varit föremål för restaurering hävdas genom bete eller på annat sätt som gör det möjligt att inleda restaurering och traditionell hävd så snart möjlighet finns.

Skötselåtgärder

Åkerbruk av restaurerade åkrar. Slåtter och höskörd av restaurerade ängsmarker. Traditionell skötsel av träd och buskar på inägomarken genom stubbskottsbruk, uppkvistning etc. Efterbete av åkrar och ängar.

Delar av inägomarken som ännu inte restaurerats till åker eller äng sköts genom bete och/eller höskörd. Partier med kvarstående, högvuxen gräsvegetation bränns tidigt på våren om det är möjligt.

Övriga åtgärder

Under restaureringsfasen görs årliga insatser för att utöka arealen traditionellt hävdad åker och äng.

Innan arbeten inleds för att restaurera nya delar av Äskhults historiska åkermark ska en arkeologisk förstudie göras för att få ökade kunskaper om åkermarkens äldre former och för att kontrollera så att inte fornlämningar skadas när stenblock återförs, terrasskanter återskapas etc.

Skogsvägen genom inägornas norra del tas bort och de ängsmarker och de delar av Svinagatan som berörs av vägen återställs när de mer storskaliga avverkningarna under restaureringsfasen av utmarken har slutförts.

3 Kalvhagen

Kalvhagen som tidigare var en del av den gemensamma utmarken var, enligt ett tingsprotokoll, senast från 1767 en samfälld beteshage för bönderna i Äskhult och Skog. Kalvhagen är idag bevuxen med en olikåldrig ädellöv- och blandskog med bok, ek, tall, björk, klibbal m.m. och med inslag av senvuxna gammelekar medan bokarna generellt sett är yngre än hundra år. Hagen har tidigare varit en mer öppen hagmark, men kan ha en trädkontinuitet som sträcker sig långt tillbaka i tiden. Historiskt sett har sannolikt ek, björk, klibbal och tall varit dominerande trädslag medan boken expanderat starkt under det senaste seklet.

Kvalitetsmål

Kalvhagen hävdas som en ljusöppen, trädbevuxen beteshage med öppna ljungbevuxna gläntor och med olikåldrig ek, tall, björk och klibbal samt i mindre omfattning bok.

Skötselåtgärder

Årligt bete, helst sambete med nötkreatur, får, hästar och om möjligt även getter. Kontinuerliga avverkningar som efterliknar den traditionella hävd som tidigare förekommit här (plockhuggning, ristäkt, uppkvistning, topphuggning, barktäkt etc.).

Övriga åtgärder

Under de närmaste tio åren restaureras Kalvhagen genom successiva avverkningar till en ljus, luckig beteshage. De delar väster om vägen som ännu inte betas inhägnas snarast och bete inleds.

4 Utmarken

Äskhult hade före skiftena del i den vidsträckta samfällda utmark som disponerades gemensamt av socknens gårdar. Den norra utmarken, som ingår i kulturreservatet, är den del som tillföll Äskhult efter skiftena. Äskhults gårdar fick då även del i sockenskogen i sydöstra delen av socknen samt i den numera uppodlade s. k. Dymad nere i dalgången söder om Äskhult. Den aktuella delen av utmarken beskrivs i skifteshandlingarna främst som *”bergaktig”* eller *”ljungmark”*.

Idag utgörs området av vidsträckta och sedan 1997 åter av nötkreatur betade utmarker. Ungefär 60 hektar av utmarken utgjordes när restaureringsarbetet inleddes av 30-årig planterad granskog varav en del avverkades 1996-97 och resterande delar under 2003. På de områden som avverkades tidigast har ljungheden återtagit marken. Bergshöjderna vid Stora och Lilla Björnås är bevuxna med olikåldriga talldominerade blandskogar som slutit sig när utmarksbetet upphörde under första delen av 1900-talet. En äldre och mer vidkronig generation tallar finns kvar här och där på höjderna och fanns spridda över stora delar av

utmarken innan mer storskaliga avverkningar och granplantering inleddes kring 1970. På utmarken ingår även mindre mossar och kärr, bland annat Kvarnmossen, som fungerat som damm för den skvaltkvarn, och som man fortfarande kan se resterna efter i bäcken som avvattnar mossen österut.

Invid Svinsjön finns på utmarken en mindre lycka, Svinsjölyckan (lycka = mindre inhägnad åker eller äng) omgiven av en stenmur. Det är oklart när lyckan odlades upp och den omnämns för första gången i ett undantagskontrakt från 1862. Några äldre åkertegar kan urskiljas i lyckan.

Kvalitetsmål
Utmarken hävdas som en till stora delar ljungdominerad betesmark där nötkreatur, får, hästar och om möjligt även getter går på bete så stor del av året som möjligt. Ett inslag av tall, lövträd och enbuskar av skilda åldrar finns på mer svårtillgängliga ställen och andra delar av utmarken där betestrycket är lågt. Vedväxterna sköts på traditionellt sätt genom plockhuggning och ristäkt. Beträffande granen bör undersökas om det ännu finns kvar granar av ursprunglig härkomst i markerna, om så är fallet bör även ett visst inslag av gran av ursprunglig härkomst tillåtas. Ljungheden bränns på traditionellt sätt när ljungen blivit grov.

Svinsjölyckan sköts som en äldre odlingslycka med bevarad tegstruktur.

Skötselåtgärder
Årligt bete med nötkreatur, får, hästar och eventuellt getter. Bränning av ljunghed vid behov, bäst ur betessynpunkt är en småskalig bränning då någon del med grov ljung bränns varje år. Plockhuggning och ristäkt görs kontinuerligt som en del av utmarkens traditionella hävd. Åkerbruk i Svinsjölyckan.

Övriga åtgärder
Markstädning och lagning av körskador så snart som möjligt i de under 2003 granavverkade delarna.

Skogsvägen, som även berör skötselområde 2, tas bort och berörda marker återställs när de mer storskaliga avverkningarna under restaureringsfasen av utmarken har slutförts.

5 Stengärdesgårdar

Intimt förknippad med den markhävd som förekom i Äskhult före 1825 är den stenmur som omgav inägorna och fredade dem från utmarkens betesdjur. Stenmuren, som ännu kan följas i stort sett hela vägen, är av så kallad enkelradig typ med löst liggande stenar staplade på varandra till en höjd av en halv till en meter. Typiskt är också att den slingrande följer terrängen och ansluter till naturliga hinder som hällar och bergbranter. Tillsammans med olika typer av hinderdon på djuren har denna enkla mur antagligen varit tillräcklig för att hindra djuren att ta sig över.

Till de äldre hägnaderna hör också stenmurarna kring Swenslyckan och Svinsjölyckan. I samband med storskifte och laga skifte tillkom flera stenmurar, bland annat fägatan norrut, kallad Svinagatan.

Kvalitetsmål
Den äldre stengärdsgården kring inägorna är på sikt restaurerad och väl underhållen. Med tanke på att äldre tiders hinderdon inte kan användas på betesdjuren har muren kompletterats med moderna stängsel som när det gäller material och utformning så långt möjligt är anpassade till kulturmiljön. Även stenmurarna kring Swenslyckan och Svinsjölyckan är på sikt så långt möjligt restaurerade och underhållna. Mer sentida stenmurar som Svinagatan är restaurerade och underhållna om det bedöms som angeläget med tanke på den kulturhistoriska helhetsmiljön. Det kan även bli aktuellt att ta bort vissa sentida murar, men detta föregås av ett ställningstagande i skötselrådet och prövas därefter av länsstyrelsen som ett dispensärende.

Skötselåtgärder
Restaurering av stenmurarna kring inägorna, Swenslyckan och Svinsjölyckan görs stegvis under de närmaste 15-20 åren. Därefter årligt underhåll av restaurerde murar.

6 Anordningar för besökare och publik verksamhet
Ansvaret för informationen om reservatet delas mellan länsstyrelsen, Västkuststiftelsen och kungsbacka kommun. I Äskhult bedrivs en omfattande publik verksamhet och området tillhör de stora besöksmålen i Hallands inland. Ansvarig för den publika verksamheten är från och med 2004 Kungsbacka kommun, som övertagit detta ansvar från Stiftelsen Äskhults Gamla By, kopplad till kulturturistsatsningen ”Kungsrike”. I den publika verksamheten ingår en omfattande programverksamhet och dagliga visningar under sommarhalvåret. I Bengts manhus drivs kaféverksamhet. Under sommarhalvåret tas inträde till byn.

Parkeringsplats med informationsskylt, toalett och soptunnor finns strax söder om byn, vid Kalvhagen och Swenslyckan. Dessutom utnyttjas åkermarken i sydvästra delen av inägorna som reservparkering vid något större arrangemang årligen. Diskussioner pågår om hur parkeringsfrågan, toalett, kaféverksamhet m.m. långsiktigt bör lösas i Äskhult med tanke på de konflikter som finns mellan de kulturhistoriska ambitionerna i restaureringsarbetet och tillgängligheten för besökarna. En förväntad ökning av antalet besökare i framtiden kommer också att ställa högre krav på de publika anläggningarna.

Kvalitetsmål
Områdets kulturarv förmedlas kontinuerligt till besökarna genom en publik verksamhet.

Befintliga publika anläggningar bevaras och underhålls tillsvidare. Smärre förändringar av befintliga anläggningar beslutas av skötselrådet eller om dispens krävs av länsstyrelsen. En fastställd plan för den framtida publika verksamheten (inkl. anläggningar) ska se ut finns senast 2007.

Skötselåtgärder
Underhåll av befintliga anläggningar.

Övriga åtgärder
En plan för den framtida publika verksamheten utarbetas och fastställs senast 2007.

En markerad strövstig till de mer avlägsna delarna av utmarken, med vida utsikter från höjderna, anläggs senast 2005.

7 Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötsel-åtgärd	***När***	***Var***	***Prioritet***	***Övrigt***
Underhåll av Äskhults byggnader	Årligen vid behov	Omr. 1	1	Enligt byggnadsvårdsplan (bilaga C)
Skötsel av bytomt	Årligen	Omr. 1	1	Särskild vårdplan ska upprättas, se övriga åtgärder.
Åkerbruk	Årligen	Omr. 2 och 5 (Svinsjölyckan)	1	
Slåtter	Årligen	Omr. 2	1	
Efterbete av åkrar och ängar	Årligen	Omr. 2	1	
Bränning av kantzoner med högvuxet gräs	Årligen	Omr. 2	2	
Stubbskottsbruk, uppkvistning och plockhuggning	Årligen	Omr. 2	1	
Bete	Årligen	Omr. 3 och 5	1	
Ristäkt, plockhuggning etc.	Årligen	Omr. 3 och 5	1	
Bränning av ljunghed	Vid behov (helst en mindre del årligen)	Omr. 5	1	
Underhåll av stenmurar	Årligen vid behov	Omr. 6	1	
Publik verksamhet	Årligen		1	
Uppföljning av kvalitetsmål skötselåtgärder	Årligen	Hela området	1	
Underhåll av markerad utmarksstig	Årligen	5 och 7	1	
Övriga åtgärder				
Utarbeta vårdplan för bytomt	Senast 2005	Omr. 1	1	
Utarbeta vårdplan för vedväxter	Senast 2005		1	

Utarbeta vårdplan för utformning och skötsel av hägnader	Senast 2007		1	
Restaurering av ”ny” åker och äng	Årligen under närmaste 15-20 åren	Omr. 2	1	
Arkeologisk förstudie inför restaurering av ”ny” åker	Före varje åkerrestaurering	Omr. 2	1	
Utarbeta plan för framtida publik verksamhet och anläggningar	Senast 2007		1	
Markstädning och lagning av körskador	Senast 2007	Omr, 5 (efter granavverkning)	1	
Borttagning av skogsväg och restaurering av berörda marker	Senast 2008	Omr. 2 och 5	1	
Befintlig taggtråd ersätts med fårstängsel kring hela utmarken	2004	Omr. 5	1	
Restaurering av äldre stenmur kring inägorna	Klart 2020 (görs successivt)	Omr. 6	1	
Restaurering av övriga stenmurar som ska bevaras	Klart 2020 (görs successivt)	Omr. 6	2	
Anlägga markerad strövstig på utmarken	Senast 2005	Omr. 5 och 7	1	

Bilaga A (till skötselplan)

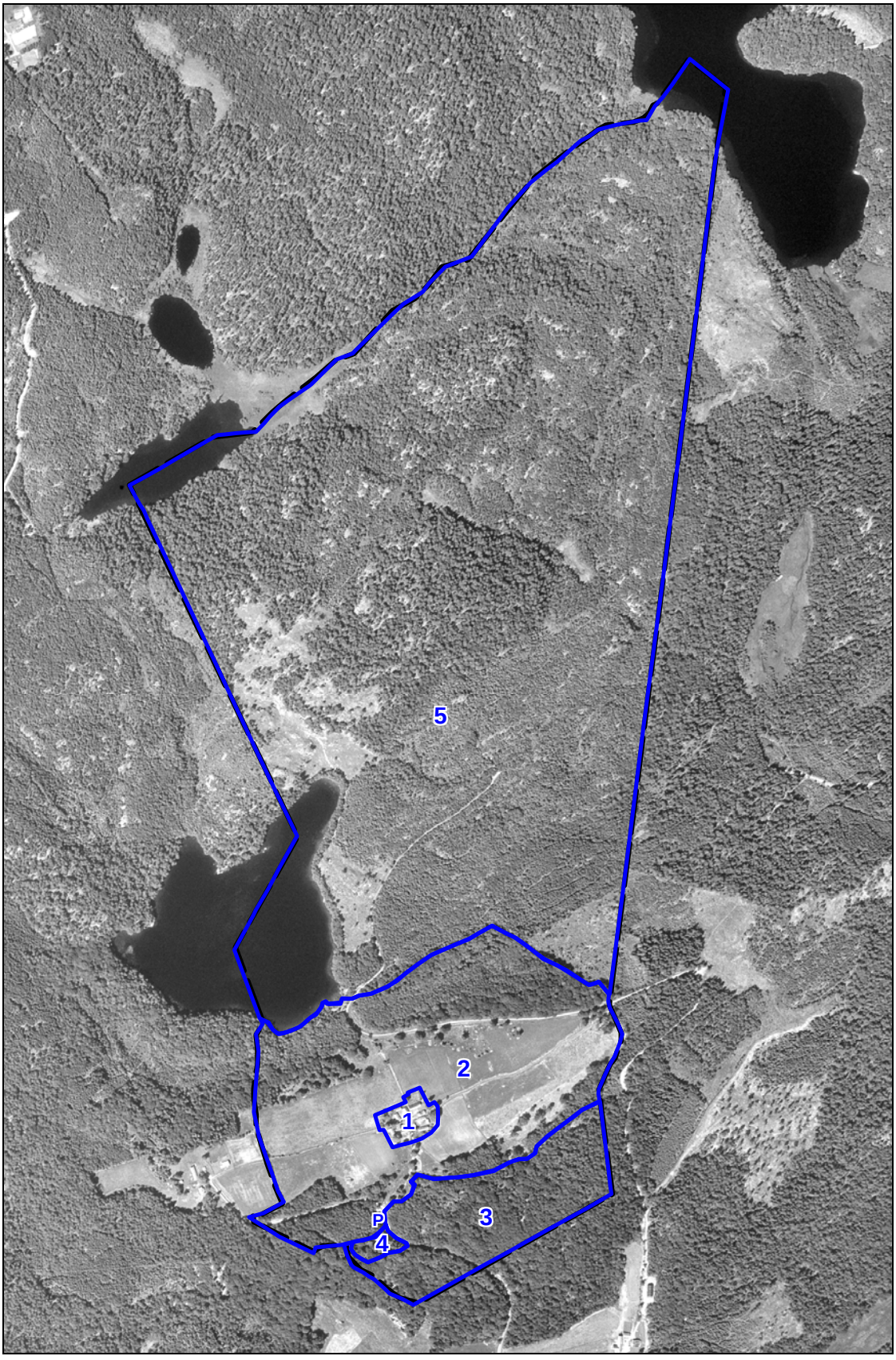

Skötselkarta 1. Skötselområden på ortofotokarta

Bilaga B (till skötselplan)

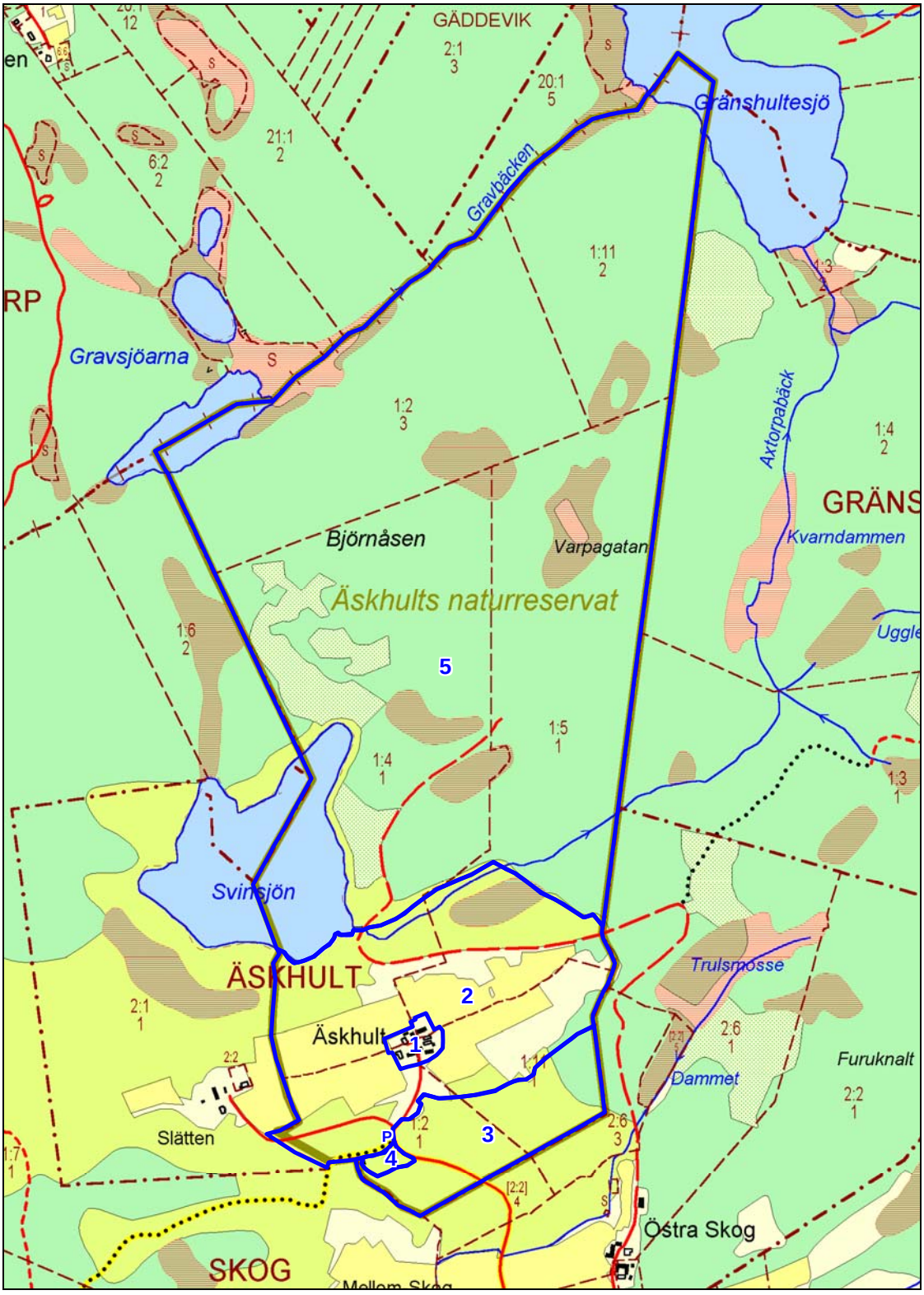

Skötselkarta 2. Skötselområden på ekonomisk karta

Bilaga D (till skötselplan)

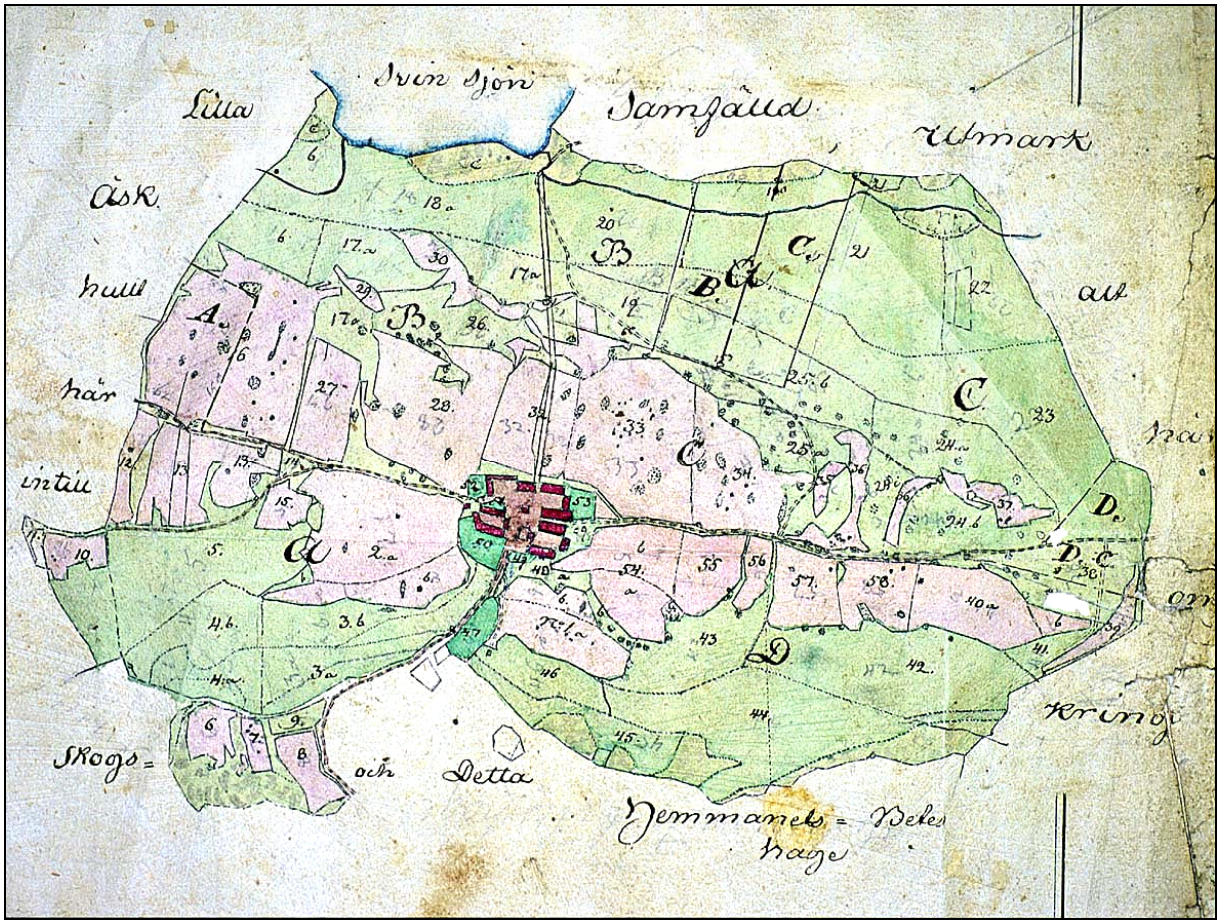

Storskifteskarta 1825

Bilaga E (till skötselplan)

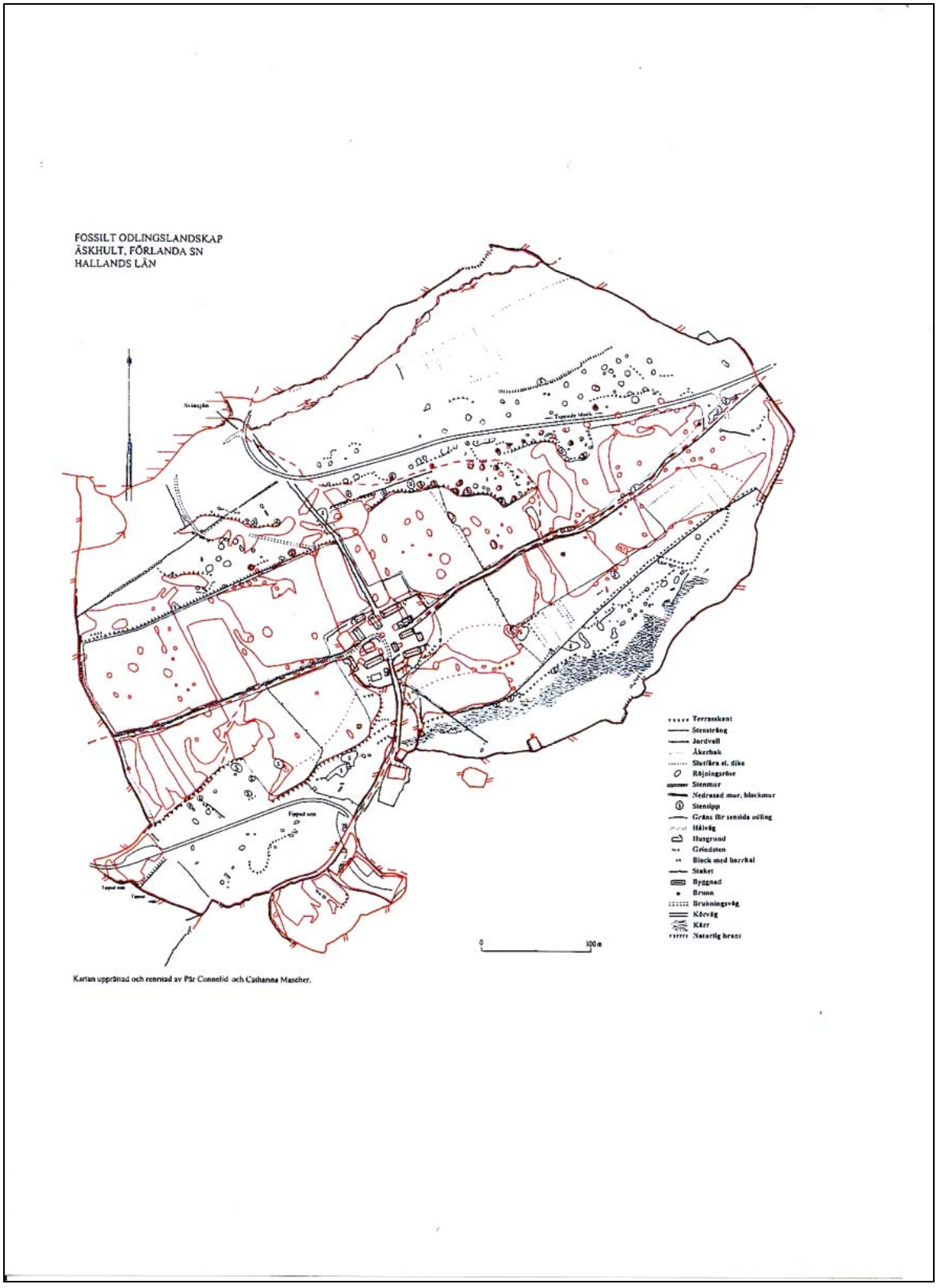

Karta över fossilt odlingslandskap i Äskhult upprättad av Pär Connelid och Catharina Mascher. Svart anger uppmätta strukturer i dagens marker medan rött visar strukturer från storskifteskartan 1825.

Bilaga F (till skötselplan)

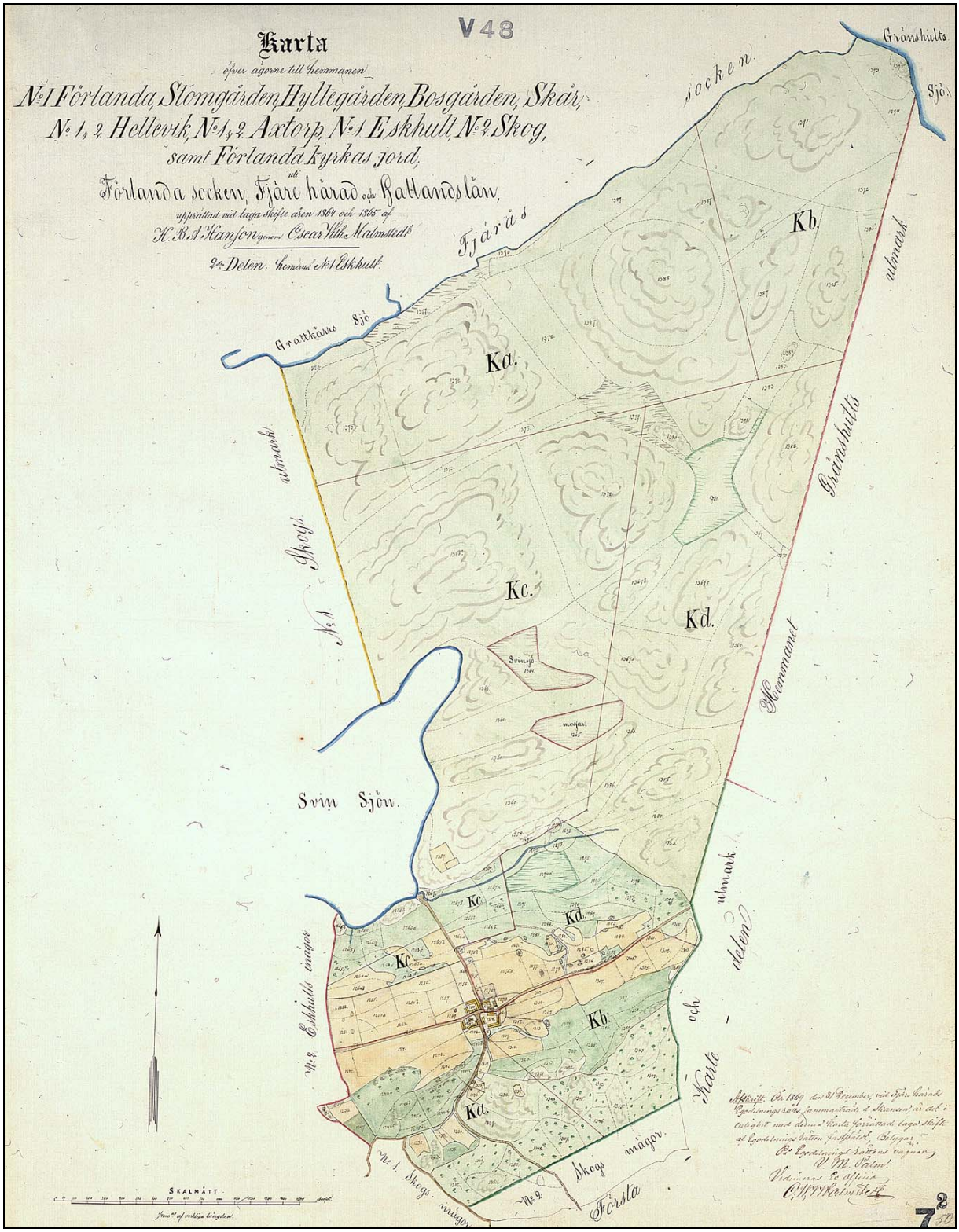

Lagaskifteskarta 1864-65.